

PROGRAMMA VAN TOETSING EN AFSLUITING (PTA)

deel 2

Comenius

CHRISTELIJKE SCHOLENGEMEENSCHAP

VMBO

basisberoepsgericht

kaderberoepsgericht

gemengde leerweg

leerjaar 4 2022 / 2023

Regeling Schoolexamen VMBO

deel 1 2022 - 2023

als onderdeel van het examenprogramma 2021- 2023
(behorend bij het examenreglement, uitwerking van art. 3.1.1)

**CSG COMENIUS
Locatie Zamenhof
8921VX Leeuwarden
058-2347670**

02VC 02

Directeur: dhr. R. Boorsma

Examensecretarissen: dhr. W. Peeters
mw. Y. Vonk - Blaauw

Examencommissie: dhr. N. Maurits teamleider
dhr. P. Geertsma leerjaarcoördinator
dhr. J. Bootsma docent

Voorwoord

Het wettelijk verplichte Programma voor Toetsing en Afsluiting (PTA), dat aan alle examenkandidaten wordt uitgereikt, geeft informatie over de belangrijkste artikelen uit het eindexamenbesluit die handelen over het afsluiten van het examenprogramma.

Het eerste algemene gedeelte geeft informatie over de inrichting van het VMBO op de CSG Comenius, het tijdpad van de organisatie, de indeling in studieblokken en een algemeen overzicht van de aangeboden lesprogramma's.

Daarnaast zijn er een aantal belangrijke artikelen uit het examenreglement opgenomen met, waar nodig, extra informatie ter verduidelijking. De nummers in de tekst verwijzen dan ook naar dit officiële eindexamenbesluit. Dit is het algemene gedeelte van het PTA.

Het tweede gedeelte geeft inhoudelijke uitleg per leerroute en vak over de te bestuderen leerstof, de vaardigheden die getoetst worden en de weging van de behaalde cijfers.

Elke leerling kan op de website van csg Comenius de informatie over het eigen profiel en de daarbij behorende (of gevolgde) examenprogramma's lezen en eventueel downloaden.

De meest actuele slaag- en zakregeling alsmede het meest actuele examenreglement zoals gepubliceerd door het bevoegd gezag zijn van kracht.

We hopen dat dit PTA in samenhang met de studiewijzers een bijdrage levert aan een goede planning van de te bestuderen leerstof en veel vragen en twijfels wegneemt. Het is van belang het op een in het oog liggende plaats te bewaren, zodat het regelmatig als informatiebron gebruikt kan worden; niet alleen door de leerlingen maar ook door ouders of verzorgers.

Mede namens alle lesgevende docenten en in het bijzonder namens de examencommissie wensen wij alle leerlingen een goed studiejaar toe.

Veel succes, maar vooral ook veel studieplezier toegewenst!

Namens al het personeel,

W. Peeters
(examensecretaris)

Y. Vonk
(examensecretaris)

N.B. Vanwege de leesbaarheid is in dit reglement gekozen voor de mannelijke persoon. Overal waar hij/hem staat, moet ook zij/haar of hen/hun gelezen worden.

Begrippen

vakken

Vakken, modules als onderdeel van het beroepsgerichte profielvak, keuzevakken, extra vakken, beroepsgerichte profielvak.

toets

Elke manier waarop wordt gemeten in welke mate een leerling 'iets' heeft geleerd is een toets. De toets wordt beoordeeld aan de hand van een correctievoorschrift of beoordelingsmodel waarin in ieder geval een puntenverdeling is opgenomen en eventueel mogelijke uitwerkingen.

centraal examen

voor de algemene vakken wordt in alle leerwegen een centraal examen afgenomen. Voor de BBL en KBL wordt het centraal examen digitaal afgenomen, Voor de GL worden de examens van de algemene vakken schriftelijk afgenomen.

Het werk wordt beoordeeld aan de hand van een bindend correctievoorschrift of beoordelingsmodel waarin mogelijke antwoorden en een puntenverdeling zijn opgenomen. Een tweede correctie door een gecommiteerde behoort tot de mogelijkheden.

maatschappelijke stage.

De maatschappelijk stage is voor elke leerling een verplicht onderdeel. Deze stage moet in het derde leerjaar worden afgerond.

taalverzorging

De werkstukken en verslagen van alle vakken worden ook beoordeeld op taalverzorging, namelijk op:

- de zinsbouw
- hoofdletters en punten
- de spelling van vaak voorkomende woorden.

Indien de taalverzorging onvoldoende is, geeft de docent globaal aan wat er van het gemaakte werk verbeterd moet worden.

De leerling krijgt de gelegenheid om in een door de docent gestelde tijd alsnog te voldoen aan de normen die voor taalverzorging gelden.

Van leerlingen die in het bezit zijn van een dyslexieverklaring wordt verwacht dat zij zich naar vermogen inspannen.

LOB

Loopbaanoriëntatie en -begeleiding. Moet worden afgerond met het samenstellen van een loopbaandossier.

handelingsdeel

Bij alle vakken en programma's komen handelingsdelen voor. Het gaat hierbij om praktische opdrachten waarvan per kandidaat door de examinerator moet worden vastgesteld of deze naar behoren zijn uitgevoerd.

Voor handelingsopdrachten wordt geen cijfer gegeven. De docent bepaalt of activiteit en reflectie, in welke vorm dan ook, naar tevredenheid d.w.z. serieus zijn uitgevoerd. Zo niet dan volgt een herhalingsopdracht. In deze zin is een handelingsopdracht zeer dwingend omdat ze niet afgesloten is zolang ze niet naar behoren is uitgevoerd.

profielwerkstuk

Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel van de **gemengde leerweg**. Het profielwerkstuk in het vmbo heeft betrekking op een thema uit het profiel waarin de leerling onderwijs volgt.

centraal schriftelijk-praktisch examen (CSPE).

Leerlingen van de BBL ,KBL en GL moeten een centraal vastgestelde opdracht uitvoeren behorend bij hun gekozen beroepsgerichte profiel, waarbij zowel het proces van uitvoering als het product wordt beoordeeld. In deze opdracht worden zowel de theorie als de praktijk getoetst. De beoordeling vindt plaats door de examinator aan de hand van bindende beoordelingscriteria. Er is sprake van medebeoordeling door een door de locatiedirecteur aan te wijzen tweede examinator.

afsluiting van een vak op een hoger niveau

Een vak dat op een hoger niveau dan behorende bij de gevolgde leerroute wordt afgesloten, wordt als zodanig op de cijferlijst vermeld. De school is verantwoordelijk voor het resultaten-beheer op beide niveaus en de leerling bij de melding van de schoolexamenresultaten aan de inspectie een keuze heeft gemaakt. De leerling doet dus examen op 1 niveau. Ook een eventueel herexamen wordt afgenomen op hetzelfde niveau. Daarnaast heeft de leerling recht op het terugvallen naar het oude niveau. Dit kan ook na het CE. Terugvallen is onherroepelijk.

extra vak

Elke leerling kan in staat worden gesteld om naast het minimaal te volgen vakken van het gekozen profiel een extra vak te kiezen. Het mag geen verplicht vak vervangen maar kan wel zorgen voor de soms noodzakelijke 'compensatie-zeven'. Het cijfer telt dus uitdrukkelijk mee in de slaag- en zak- regeling en plaatsing op de cijferlijst is mogelijk.

examendossier

Het schoolexamen heeft de vorm van een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een uitgebreide resultatenlijst.

Het examendossier bevat:

- een overzicht van de afgelegde toetsen en uitgevoerde opdrachten
- een overzicht van de behaalde resultaten en vorderingen
- informatie over het onderdeel buitenschools leren/stage leerjaar 4.
- Informatie over het onderdeel beroeps oriënterende stage leerjaar 3.
- informatie over de uitwerking en het resultaat van praktische opdrachten.
- Een overzicht van de resultaten en vorderingen LOB.
- Een eindoordeel over de MAS. (maatschappelijke stage).

Examencommissie

Een door de directeur per school ingestelde commissie die de kwaliteit van de schoolexaminering bewaakt en bevordert. Zoals bedoeld in artikel 35d van het Eindexamenbesluit VO.

Examensecretaris

Een door de directeur aangewezen personeelslid van de school, doorgaans een docent, die zich bezighoudt met de organisatie van het schoolexamen en het centraal examen. Zoals bedoeld in artikel 3a van het Eindexamenbesluit VO.

Tijdpad, vakken, cijfers en rapportage

Het VMBO in leerjaar drie en vier vormt binnen CSG Comenius één opleidingstraject, dat wordt afgerond met hetzij een schoolexamen (SE) of een centraal examen (CE) of een combinatie van beide. Eén doorlopend traject betekent dus ook dat er formeel geen sprake meer kan zijn van een overgang van drie naar vier, maar de vraag gesteld moet worden of leerjaar drie 'naar behoren' of 'voldoende' is afgesloten. Het "naar behoren" dan wel "voldoende" wordt getoetst aan de hand van doorgangsnormen leerjaar 3 naar 4.

In het VMBO tellen de resultaten van alle vakken die in leerjaar 3 en 4, of alleen maar in leerjaar 3 gevolgd zijn, allemaal mee voor de uiteindelijke bepaling van het eindresultaat.

Een uitzondering hierop maken vrije keuzevakken en in voorkomende gevallen Mask en Du.

Studieblokken in leerjaar vier

Om overzicht te kunnen bewaren over zo'n lang opleidingstraject wordt gebruik gemaakt van een indeling in 7 studieblokken voor het schoolexamen (SE) en aansluitend 1 blok voor het centraal examen (CE). Blok 1 t/m 4 worden aangeboden in leerjaar drie en blok 5 t/m 7 in leerjaar 4.

Voor elk studieblok is voor de meeste vakken een studiewijzer beschikbaar; voor enkele vakken is een gedetailleerd jaarprogramma voldoende.

Periode 4   26 augustus 2022 t/m 11 november 2022

Periode 5   14 november 2022 t/m 3 februari 2023

Periode 6   6 februari 2023 t/m 21 april 2023

Er zijn 2 toetsweken gepland, in week 44 en in week 3.

Als voorbereiding op het examen wordt in deze toetsweek voor de theorievakken een aantal toetsen afgenomen. In de toetsweken worden de roosters aangepast.

C(SP)E 1e tijdvak 2023 (alle data zijn onder voorbehoud)

start CSPE	vanaf	maandag 3 april 2023
CE bb + kb		woensdag 10 t/m dinsdag 23 mei 2023
CE gl		woensdag 10 t/m woensdag 24 mei 2023

Uitslag: woensdag 14 juni 2023

Bespreking van de uitslag met
alle leerlingen: donderdag 15 juni 2023

2e tijdvak

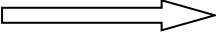
CE bb + kb + gl maandag 19 juni t/m donderdag 22 juni 2023

Uitslag: bb/kb uiterlijk vrijdag 23 juni 2023
gl 30 juni 2023

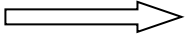
Studieresultaten en rapportages

Binnen elk studieblok is (per vak) aangegeven welke stof doorgewerkt moet worden en welke stof op welke wijze getoetst wordt; de beoordeling kan zowel via het geven van cijfers als door middel van de beoordeling onvoldoende, voldoende / goed.

De wegingsfactor voor de cijfertoetsen staat eveneens vermeld.

-
4. Alle (nog) niet gemaakte toetsen / ingeleverde opdrachten worden in het leerling systeem (Magister) genoteerd met **inh**. Het alsnog maken of inleveren is de verantwoordelijkheid van de leerling en de vakdocent en moet binnen twee weken na de eerste datum van afnemen/ inleveren afgerond zijn.
  2. In uitzonderlijke gevallen geldt de regel dat een studieblok in elk geval geheel moet zijn afgerond voor het einde van het daarop volgende studieblok.
  3. Zijn aan het eind van leerjaar 3 niet alle vakken volgens voorschrift afgerond, dan kan er geen toelating tot het programma van leerjaar 4 plaatsvinden.
(Na advies vanuit het team wordt na overleg met de examencommissie een besluit genomen en aan leerling/ouders meegedeeld).
  4. Zijn aan het eind van leerjaar 3 niet alle vakken volgens voorschrift afgerond, dan kan er alleen toelating tot het programma van leerjaar 4 plaatsvinden indien daarvoor een positief advies wordt gegeven door de lesgevende docenten.
  5. **Zijn aan het eind van leerjaar 4 niet alle vakken/opdrachten volgens voorschrift afgerond, dan kan er geen deelname aan het centraal examen plaatsvinden.**

Na het afsluiten van een studieblok volgt een bespreking van de resultaten door en met de mentoren. De rapportage is een voortschrijdende gemiddelde (VGM). De rapportage na het tweede studieblok is het gemiddelde resultaat van studieblok 1 en 2; er komen dus elke keer meer cijfers bij die meetellen voor het eindgemiddelde van het laatste afgesloten studieblok. Op het rapport staan voor elk vak alle tot dan toe behaalde resultaten inclusief de wegingsfactor en het gemiddelde eindresultaat.

Recht op het meetellen van het behaalde cijfer voor een toets bestaat pas als het daarvoor bestemde werk / de opdrachten allemaal uitgevoerd zijn.

Vakkenpakket

De vakken die voor elke examenkandidaat een rol spelen bij de slaag- en zakregeling en diplomering:

- de voor iedereen **verplichte algemene vakken**
  - godsdienstige en levensbeschouwelijke vorming (GLV)
  - lichamelijke opvoeding (LO)

  - maatschappijleer, verplicht af te sluiten in leerjaar drie
  - kunstvakken – CKV, verplicht af te sluiten in leerjaar drie

  - Nederlands
  - Engels

- de twee voor een **profiel verplichte vakken (profielvak)**
In de lessentabel is per profiel aangegeven welke vakken in het derde leerjaar verplicht zijn en welke keuzes er voor leerjaar vier gemaakt kunnen worden.

- Het **beroepsgerichte profielvak**

- **De beroepsgerichte keuzevakken.** Deze worden in de slaag- en zakregeling als 1 vak in het combinatiecijfer meegerekend.

- de **verplichte keuzevakken** voor de gemengde leerweg

Toegestane hulpmiddelen

Bij elk schoolexamen zijn de algemene hulpmiddelen in ieder geval toegestaan:

- pen (zwart of blauw)
- tekenpotlood, mits gebruikt voor tekeningen et cetera. Deze mag niet gebruik worden als schrijfgerei.
- liniaal met millimeterverdeling en/of geodriehoek
- passer
- vlakgum
- rekenmachine, met uitsluiting van enkele toetsonderdelen van het vak rekenen:
  - Bij wiskunde KB en GL/TL, nask 1 KB en GL/TL, nask 2 GL/TL en bij het cspe GL voor het profielvak bouwen, wonen en interieur moet de rekenmachine naast de grondbewerkingen tevens beschikken over toetsen voor pi, x tot de ye macht, x kwadraat, 1/x en sin/cos/tan in graden (en hun inversen).
  - Bij wiskunde BB moet de rekenmachine naast de grondbewerkingen beschikken over toetsen voor x kwadraat en (tweedemachts) worteltrekken.
  - Bij alle overige vakken zijn de grondbewerkingen optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen voldoende. Meer mogelijkheden mag, maar de rekenmachine mag niet één of meer van de volgende eigenschappen hebben:
    - lichtnetaansluiting tijdens het examen,
    - opladen tijdens het examen,
    - schrijfrol, alarm of ander geluid,
    - alfanumeriek (letters op scherm)¹,
    - grafieken weergeven,
    - zend- of ontvanginstallatie.

¹ Bedoeld is dat er geen teksten kunnen worden ingevoerd of uitgelezen, zoals bijvoorbeeld met de mobiele telefoon wel kan. De letters 'sin' als afkorting van sinus worden in dit verband dus niet als alfanumeriek beschouwd.

Voor elk schoolexamen vermeld de examinator welke overige hulpmiddelen zijn toegestaan. Dit is hetzelfde voor alle leerlingen voor het zelfde onderdeel van het schoolexamen en is samengesteld in overleg en namens de vakgroep. Te denken valt aan:

- woordenboek² Nederlands
- woordenboek² Nederlands-doeltaal
- woordenboek² doeltaal-Nederlands
- binas-boekje
- windroos

² Een eendelig verklarend woordenboek Nederlands is toegestaan bij alle schriftelijke examens en de flexibele digitale examens BB en KB. In plaats van het eendelig woordenboek Nederlands mag ook gebruikgemaakt worden van een woordenboek van Nederlands naar de thuistaal van de kandidaat (bijvoorbeeld Nederlands - Spaans) en/of een woordenboek vanuit de thuistaal van de kandidaat naar het Nederlands (bijvoorbeeld Spaans - Nederlands). Een woordenboek Nederlands-thuistaal en thuistaal-Nederlands in één band is ook toegestaan.

Bij de moderne vreemde talen iis een woordenboek doeltaal – thuistaal en thuistaal – doeltaal toegestaan.

Voor de meeste leerlingen is Nederlands de thuistaal. Bij de centraal examens Frans is dus een woordenboek Frans – Nederlands toegestaan. Een kandidaat die Pools als thuistaal heeft, mag in plaats van Frans – Nederlands kiezen voor een woordenboek Frans – Pools. 'Thuistaal' hoeft in dit verband niet letterlijk genomen te worden. Voorbeeld: Als Berbers de thuistaal is en een woordenboek doeltaal - Berbers is niet voorhanden, mag ook gekozen worden voor doeltaal – Arabisch.

Bij elk schoolexamen met betrekking tot kandidaten met een beperking zijn in overleg met de examensecretaris de volgende hulpmiddelen toegestaan:

- computer als schrijfgerei, met of zonder verklanking
- leesliniaal
- noise-cancelling koptelefoon
- reken- en/of formulekaart

Indien de directeur van oordeel is dat de kandidaat redelijkerwijze aan de exameneisen kan voldoen, maar het beschreven aanbod en mogelijke aanpassingen niet toereikend zijn, neemt de directeur het besluit of een ander hulpmiddel is toegestaan.

Het profielwerkstuk voor de gemengde leerweg

Voor het profielwerkstuk (PWS) moet een werkstuk gemaakt worden dat gaat over een maatschappelijk relevant onderwerp dat past bij het gekozen profiel (PIE, Z&W of HBR). Het kan ook een profielvak zijn zoals economie of NASK, maar dit moet in overleg met de begeleiders. Vervolgens worden de onderzoeksresultaten gepresenteerd. De minimale tijd die moet worden besteed aan het profielwerkstuk is 20 klokuren.

Tijdens de laatste plusweek van klas 3 krijgen alle leerlingen informatie over het PWS en wordt onder begeleiding van docenten een start gemaakt met het plan. Elke leerling krijgt in deze plusweek een boekje met alle informatie over het PWS.

Elke leerling rond in de plusweek in klas 3 in ieder geval de volgende onderwerpen af:

- Onderzoeksvraag
- Plan van aanpak

In klas 4 krijgt het PWS een vervolg volgens onderstaand overzicht:

Onderdeel	Deadline/planning
Theoretisch kader	7 oktober
Onderzoek uitvoeren	Plusweek 1
Verslag onderzoek	Deadline 2 december
Definitieve versie verslag	Deadline 13 januari
Presentaties	Rond voorjaarsvakantie, datum volgt
Zelfreflectie	Deadline 17 maart

Het PWS wordt door twee examinatoren beoordeeld op de volgende 3 punten:

1. Proces   weging 30%
2. Product   weging 40%
3. Presentatie   weging 30%

Elk onderdeel wordt beoordeeld met een cijfer van 1 t/m 10, met maximaal 1 decimaal. De eindebeoordeling is het gewogen gemiddelde van de drie beoordelingen. Deze wordt omgezet in een beoordeling onvoldoende/voldoende/goed. Hierbij is:

- lager dan 5,5 onvoldoende,
- lager dan 8 maar hoger of gelijk aan 5,5 voldoende,
- hoger of gelijk aan 8,0 goed.

De eisen waaraan de verschillende onderdelen moeten voldoen staan omschreven in het in klas 3 uitgereikte boekje.

PROGRAMMA VOOR TOETSING EN AFSLUITING

De in de tekst voorkomende nummers van artikelen verwijzen naar het eindexamenbesluit vwo-havo-vmbo

1. Algemeen (art. 4)

Het examen voor alle leerwegen bestaat per vak of programma uit:
een **schoolexamen (SE)** en een **centraal examen (CE)** of uitsluitend uit een **schoolexamen**

De vakken Godsdienstige en levensbeschouwelijke vorming, Lichamelijke Opvoeding, Maatschappijleer, de kunstvakken CKV, rekenen en de beroepsgerichte keuzevakken kennen uitsluitend een schoolexamen.

Ook de niet genoemde vakken, die afgesloten worden in leerjaar drie, vallen onder de regeling schoolexamen.

2. Onregelmatigheden (art. 5)

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen of deeleindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op ontheffing aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de directeur maatregelen nemen.

Als fraude wordt in ieder geval aangemerkt:

- tijdens het schoolexamen in het bezit zijn van hulpmiddelen (voorgeprogrammeerde rekenmachine, mobiele telefoon, boeken, syllabi, aantekeningen e.d.), waarvan de raadpleging niet uitdrukkelijk is toegestaan;
- tijdens het schoolexamen afkijken of uitwisselen van informatie;
- zich tijdens het schoolexamen uitgeven voor iemand anders;
- zich tijdens het schoolexamen door iemand anders laten vertegenwoordigen;
- zich voor de datum of het tijdstip waarop het schoolexamen zal plaatsvinden, in het bezit stellen van de opgaven van het desbetreffende schoolexamen;
- het aanpassen, uitbreiden of veranderen van een examenonderdeel nadat het is ingeleverd voor definitieve beoordeling.
- plagiaat zoals omschreven in artikel 5 van dit PTA.

In alle andere gevallen beslist de directeur of er sprake is van een onregelmatigheid.

2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen,
  - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen,
  - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen,
  - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de directeur aan te wijzen onderdelen.

Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.

3. Het besluit waarbij een in het eerste lid bedoelde maatregel wordt genomen, wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en, indien de kandidaat minderjarig is, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat.
4. De kandidaat kan tegen een beslissing van de directeur van een school voor voortgezet onderwijs in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie van beroep. Dit staat verder uitgewerkt in het examenreglement.

5. In overeenstemming met artikel 30a van de wet wordt het beroep binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk ingesteld bij de commissie van beroep. De commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepsschrift, tenzij zij deze termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen of deeleindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de directeur en aan de inspectie.

3. Het schoolexamen (art. 32)

Het schoolexamen is dat gedeelte van het examen dat geheel onder verantwoordelijkheid van de school (het bevoegd gezag) valt. Het vindt plaats vanaf het begin van het derde leerjaar. Het moet zijn afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak. (aanvang van het examen)

Het schoolexamen voor de vakken waarin geen centraal examen wordt afgelegd moeten zijn afgesloten uiterlijk een week voor aanvang van het centraal examen.

1. Het bevoegd gezag bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt.
2. Het schoolexamen wordt afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak, bedoeld in artikel 37. Bij toepassing van artikel 37, zevende lid, wordt het schoolexamen in het vak waarop de toets betrekking heeft, afgesloten tien werkdagen voor de afname van die toets.
3. Het bevoegd gezag kan in afwijking van het tweede lid een kandidaat die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen in één of meer vakken niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak of in die vakken af te sluiten vóór het centraal examen in dat vak of in die vakken, doch na de aanvang van het eerste tijdvak.

4. Mededeling beoordeling schoolexamen en beroep (art. 33)

1. Voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen verstrekt de directeur aan de kandidaat, voor zover van toepassing, het volgende:
  - een overzicht van behaalde resultaten van alle onderdelen in het examendossier bedoeld in artikel 35c;
  - een overzicht van de cijfers die de kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen;
  - de beoordeling voor de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld; en
  - de beoordeling van het profielwerkstuk in de gemengde leerweg.
2. De directeur en de examensecretaris tekenen voor verstrekking van de in het eerste lid genoemde overzichten en beoordelingen aan de kandidaat.
3. De kandidaat tekent voor ontvangst van de in het eerste lid genoemde overzichten en beoordelingen.

De kandidaat controleert deze cijfers en beoordelingen. Zodra de aangegeven termijn van reclame is verstreken, zijn deze cijfers definitief.

Nadat een bij het schoolexamen behaald cijfer aan de kandidaat is bekend gemaakt, kan ten aanzien van de juistheid hiervan uitsluitend bij de secretaris of voorzitter van de examencommissie binnen de aangegeven termijn, doch uiterlijk 5 dagen voor aanvang van het centraal examen beroep worden aangetekend. Deze meldt het beroep bij een commissie bestaande uit de directeur, de examensecretaris, de mentor en een docent, bevoegd voor het desbetreffende vak, niet zijnde de examinerator. De door deze commissie genomen beslissing, die slechts tot stand kan komen nadat de betrokken examinerator en de kandidaat zijn gehoord, is bindend.

5. Beoordeling schoolexamen (art. 35)

1. Het cijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10.
2. Indien in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
3. In afwijking van het eerste lid, worden de kunstvakken en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel, beoordeeld met «voldoende» of «goed». Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende vakken, zoals blijkend uit het examendossier.
4. In afwijking van het eerste lid wordt het profielwerkstuk in het vmbo beoordeeld met «voldoende» of «goed». Deze beoordeling geschiedt op de grondslag van het genoegzaam voltooien van het profielwerkstuk, zoals blijkend uit het examendossier. Het profielwerkstuk in het vmbo wordt beoordeeld door ten minste twee examinatoren.
5. Praktische opdrachten moeten uiterlijk voor het einde van de in het pta van het vak genoemde periode, danwel het einde van de laatst genoemde periode, ingeleverd zijn bij de docent. Als dit niet het geval is, wordt dit gezien als onregelmatigheid, zoals beschreven in artikel 5 van het examenbesluit.
6. Plagiaat wordt gezien als onregelmatigheid, zoals beschreven in artikel 5 van het examenbesluit. Onder plagiaat wordt in ieder geval aangemerkt:
  - het gebruik maken dan wel overnemen van andermans teksten, gegevens of ideeën zonder volledige en correcte bronvermelding;
  - het indienen van een eerder ingediende of daarmee vergelijkbare tekst voor opdrachten van andere examenonderdelen;
  - het overnemen van werk van anderen en dit laten doorgaan voor eigen werk;
  - het indienen van werkstukken die verworven zijn van een commerciële instelling of die (al dan niet tegen betaling) door iemand anders zijn geschreven.

6. Herexamen toetsen schoolexamen

Algemene regeling:

1. De kandidaat heeft met inachtneming van punt 2 recht op herkansing van toetsen van het schoolexamen die worden beoordeeld door middel van een cijfer.
Als de kandidaat door ziekte of ten gevolge van een bijzondere, van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan de desbetreffende toets deel te nemen, krijgt hij de kans de toets alsnog af te leggen.
2. Een kandidaat mag een toets éénmaal herkansen.

Het totale aantal herkansingen per vak per leerjaar wordt bepaald door het aantal door middel van een cijfer beoordeelde toetsen van het schoolexamen te delen door tien. De uitkomst van deze deling wordt afgerond op het naast hogere gehele getal. In uitzonderlijke gevallen is het mogelijk dat de directeur met instemming van de MR, meer herkansingen toestaat.
3. Naast het bedoelde in punt 1 en 2 mag de kandidaat één toets uit de toetsweek herkansen. Dit geldt niet voor de toetsen uit de laatste toetsweek. In uitzonderlijke gevallen is het mogelijk dat de directeur met instemming van de MR, meer herkansingen toestaat.
4. In bijzondere gevallen kan het bevoegd gezag toestaan dat een kandidaat een toets tweemaal mag herkansen.
5. Het onder punt 1 gestelde is niet van toepassing op praktische opdrachten en handelingsdelen. In de berekeningen van punt 2 worden praktische opdrachten en handelingsdelen niet meegeteld.

6. Het hoogste van de cijfers behaald bij een herkansing en bij de eerder afgelegde toets van het schoolexamen geldt als definitief cijfer voor die toets.

7. Wettelijke regelingen herexamen schoolexamen vmbo (art. 35b1)

1. Het bevoegd gezag kan bepalen dat de kandidaat die eindexamen of deeleindexamen aflegt, voor één of meer vakken het schoolexamen waarin geen centraal examen wordt afgenomen, opnieuw kan afleggen, met dien verstande dat het bevoegd gezag dit recht in elk geval verleent voor het vak maatschappijleer behorend tot het gemeenschappelijk deel van de leerwegen, indien de kandidaat voor dat vak een eindcijfer heeft behaald lager dan 6. Het herexamen omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma.
2. Het bevoegd gezag stelt vast hoe het cijfer van het in het eerste lid bedoelde herexamen wordt bepaald. Het hoogste van de cijfers behaald bij het herexamen in een vak en bij het eerder afgelegde schoolexamen in dat vak geldt als het definitieve cijfer van het schoolexamen in dat vak.

De uitzonderingspositie voor het vak maatschappijleer, behorend tot het gemeenschappelijk deel van de leerwegen, hangt samen met het ontbreken van een centraal examen. Het wordt afgesloten in leerjaar drie, maar maakt onderdeel uit van de cijfers die betrokken zijn bij de slaag-zakregeling. Alle andere met een cijfer beoordeelde vakken zijn betrokken in de herkansingsregeling die geldt voor het centraal examen.

Leerlingen die na het maken van alle schoolexamens van het vak maatschappijleer een eindcijfer hebben behaald van 6,4 of lager hebben recht op dit herexamen maatschappijleer. Alle leerlingen met een eindcijfer van 5,4 of lager worden dringend verzocht het herexamen te maken.

Het cijfer op het herexamen maatschappijleer vervangt het eindcijfer, met dien verstande dat indien het eerder behaalde eindcijfer hoger is dan het cijfer op het herexamen, het eerder behaalde resultaat blijft staan.

Het herexamen maatschappijleer omvat alle eindtermen zoals omschreven in het PTA van het van maatschappijleer.

8. Eindcijfer eindexamen (art. 47)

1. Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. De directeur bepaalt het eindcijfer op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Indien de uitkomst van de berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is afgenomen en niet tevens een centraal examen, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

9. Uitslag (art. 49)

1. De kandidaat die het eindexamen van een leerweg in het vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
  - a) het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
  - b) hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
  - c) hij onverminderd onderdeel b:
    - 1) voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    - 2) voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
    - 3) voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
  - d) hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het derde of vierde lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald;
  - e) hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald; en
  - f) als het een eindexamen gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het profielwerkstuk de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald.
2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, onderdeel c, wordt in de theoretische leerweg het eindcijfer van een profielvak of beroepsgericht keuzevak behorende tot het eindexamen van de gemengde leerweg als bedoeld in artikel 25 niet betrokken, tenzij deze vakken samen tenminste een volledig beroepsgericht programma als bedoeld in artikel 25, eerste lid, onderdeel d, vormen. In dat geval is het vierde lid van overeenkomstige toepassing.
3. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, onderdeel c, wordt in de basisberoepsgerichte leerweg en de kaderberoepsgerichte leerweg het gemiddelde van de eindcijfers van alle beroepsgerichte keuzevakken aangemerkt als het eindcijfer van één vak.
4. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, onderdeel c, wordt in de gemengde leerweg het gemiddelde van de eindcijfers van het profielvak en alle beroepsgerichte keuzevakken aangemerkt als het eindcijfer van één vak, met dien verstande dat het eindcijfer voor het profielvak daarbij net zo vaak meetelt als het aantal eindcijfers van beroepsgerichte keuzevakken dat in de berekening wordt betrokken.
5. De directeur bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het derde en vierde lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
6. In afwijking van het eerste lid, is de kandidaat die het eindexamen vmbo in de basisberoepsgerichte leerweg heeft afgelegd ter afsluiting van een leerwerktraject als bedoeld in artikel 10b1 van de wet geslaagd indien:
  - a. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
  - b. hij voor het profielvak als eindcijfer 6 of meer heeft behaald; en
  - c. hij als eindcijfer, bedoeld in het derde lid, 6 of meer heeft behaald.

Indien de vakken waarin examen is afgelegd, tezamen een eindexamen vormen van de basisberoepsgerichte leerweg, bedoeld in artikel 10b van de wet, zijn het eerste en derde lid van overeenkomstige toepassing.
7. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de directeur deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 51 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 51, eerste lid, geen toepassing vindt.

10. Herkansing centraal examen (art. 51)

1. De kandidaat heeft het recht om voor één vak van het eindexamen waarin hij al centraal examen heeft afgelegd, in het tweede of, indien artikel 45, eerste lid, van toepassing is, derde tijdvak, opnieuw deel te nemen aan het centraal examen of aan het cspe. Bij het eindexamen van de basis- of kaderberoepsgerichte leerweg heeft de kandidaat het recht, bedoeld in de eerste volzin, ook voor het cspe dat door het bevoegd gezag aansluitend aan het eerste tijdvak of in het tweede tijdvak wordt afgenomen. De herkansing van het cspe bestaat uit het opnieuw afleggen van deze toets of van één of meer onderdelen daarvan. De kandidaat heeft het recht, bedoeld in de eerste volzin, alleen indien op grond van artikel 49, vierde lid, of artikel 50, vijfde lid, de eindcijfers zijn bekendgemaakt.
2. De kandidaat stelt de directeur voor een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip schriftelijk in kennis van gebruikmaking van het in het eerste lid bedoelde recht.
3. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
4. Na afloop van de herkansing in het laatste leerjaar wordt de uitslag definitief vastgesteld met overeenkomstige toepassing van artikel 48 en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.
5. Na afloop van een herkansing in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar wordt het eindcijfer schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.
6. Het eerste tot en met vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de vakken waarin in een examenjaar deeleindexamen is afgelegd. De kandidaat die in een examenjaar zowel eindexamen als een of meer deeleindexamens aflegt, oefent het in het eerste lid bedoelde recht per examenjaar ten hoogste eenmaal uit.

Toelichting:

*Er is voor leerlingen uit de basis- en de kaderberoepsgerichte leerweg een herkansing voor 1 van de vakken uit het CE **EN** een herkansing voor het CSPE.*

*Er is voor leerlingen uit de gemengde leerweg een herkansing voor 1 van de vakken uit het CE **OF** een herkansing voor het CSPE.*

11. Regeling voor:

- **afgewezen kandidaten die leerjaar 4 opnieuw doen**
- **kandidaten die hun opleiding afronden in een andere leerweg**
- **Kandidaten die vakken op een hoger niveau volgen**

1. Leerlingen die in leerjaar 4 afgewezen zijn en het jaar overdoen, nemen vanuit leerjaar 3 mee:
  - resultaat kunstvakken inclusief ckv
  - eindcijfer maatschappijleer
  - resultaat SE rekenen

Vanuit leerjaar 4 mag daarnaast meegenomen worden:

- Leesdossier(s) in overleg met de vakdocent
- Stagebeoordeling in overleg met de vakdocent
- Het loopbaandossier
- De beoordeling van het profielwerkstuk van de gemengde leerweg

Vanuit leerjaar 3 & 4 worden de resultaten van volledig afgesloten beroepsgerichte keuzevakken meegenomen.

De op school vrijkomende lesuren worden in overleg besteed aan (extra) ondersteuning van 'zwakke' vakken of worden ingezet als opdracht in het kader van vervolgstudie en loopbaanoriëntatie.

2. Leerlingen die aan het begin van klas 4 één of meerdere vakken op een hoger niveau volgen en afsluiten, moeten verplichte SE-onderdelen van de desbetreffende vakken inhalen volgens de regelingen in lid 5 van dit artikel.
3. Leerlingen van de kaderberoepsgerichte leerweg die aan het begin van klas 4 hun schoolloopbaan vervolgen op de basisberoepsgerichte leerweg moeten voor de vakken van hun vakkenpakket de verplichte schoolexamens inhalen volgens de regelingen in lid 5 van dit artikel. Dit geldt niet voor vakken die de leerling zal gaan afsluiten op het niveau van de kaderberoepsgerichte leerweg.
4. Behaalde resultaten van de vakken van de oorspronkelijke leerweg worden bewaard voor het geval de leerling wil terugvallen naar het oorspronkelijke niveau.

5. Op-/afstroom-PTA

1. AVO-vakken met centraal eindexamen*
  - a. Bij verandering van leerweg aan het begin van klas 4 dienen Alleen onderdeelen van het pta van klas 3 van het schooljaar voorafgaand aan klas 4 die verplicht zijn in het schoolexamen dienen overnieuw gemaakt te worden op het niveau van de nieuwe leerweg. Voor toetsen over eindtermen die ook in klas 4 worden getoetst krijgt de leerling vrijstelling. Voor de overige toetsen krijgt de leerling vrijstelling.
De toetsen worden per vak tegelijkertijd afgenomen.
2. AVO-vakken zonder centraal eindexamen
  - a. Bij verandering van leerweg aan het begin van klas 4 wordt er een schoolexamen afgenomen over de volledige stof van het vak. Het behaalde cijfer op deze toets is het eindcijfer van het vak op het niveau van de nieuwe leerweg.
3. Lichamelijke opvoeding (LO) en kunstvakken incl. ckv
  - a. Bij verandering van leerweg aan het begin van klas 4 blijft de beoordeling van CKV uit klas 3 op het niveau van de oorspronkelijke leerweg staan indien deze beoordeling voldoende(v) of goed(g) is. Bij een onvoldoende beoordeling dient de leerling de toetsen van het schoolexamen uit klas 3 opnieuw te maken op het niveau van de nieuwe leerweg. De leerling krijgt vrijstelling voor alle toetsen van LO uit klas 3.
4. (onderdelen van) het beroepsgerichte profielvak
  - a. De leerling krijgt vrijstelling voor al afgenomen toetsen. De overige toetsen worden afgenomen op het niveau van de nieuwe leerweg.
5. Beroepsgerichte keuzevakken
  - a. Reeds afgenomen toetsen dienen opnieuw te worden gemaakt op het niveau van de nieuwe leerweg.
6. Rekenen
  - a. De rekentoets wordt voor alle niveaus afgenomen op het rekenniveau 2F. De beoordeling van de rekentoets blijft derhalve staan.

* zie voor een overzicht van desbetreffende toetsen de bijlage op-/afstroom-toetsen

** voor toetsen die op het niveau van de nieuwe leerweg zijn afgenomen bestaat geen recht op een herkansing.

12. Slotbepaling

In alle gevallen waarin deze regeling niet voorziet, beslist de directeur.

Bijlage op-/afstroomtoetsen 2022-2023

Deze toetsen gelden voor leerlingen die begin klas 4 één of meerdere vakken op een hoger niveau gaan volgen en leerlingen die in klas 4 beginnen aan een andere leerweg. De basis voor deze toetsen is het pta van klas 3 van het schooljaar **2021-2022**

Vakken	Codes van toetsen uit PTA klas 3 die verplicht zijn voor het schoolexamen (toetsvorm, weging, toetsduur in min.)		
	BB	KB	GL
Nederlands	TVGRM (S, 1, 45) BVBS (S, 1, 45) WO (S, 1, 45) *deze toetsen tellen tevens voor leerlingen die een leerwerktraject gaan volgen.	TVGRM (S, 1, 45) BVBS (S, 1, 45) WO (S, 1, 45)	TVGRM (S, 1, 45) BVBS (S, 1, 45) WO (S, 1, 45)
Engels	Voor Engels hoeven geen toetsen overgemaakt te worden.		
Duits	-	-	SPTA (S, 1, 45)
biologie	T2 (S, 2, 45) PO3 (PO, 1, -) PO4 (PO, 1, -) T3 (S, 2, 45) PO5 (PO, 1, -) T6 (S, 2, 45)	T2 (S, 2, 45) PO3 (PO, 1, -) PO4 (PO, 1, -) T3 (S, 2, 45) PO5 (PO, 1, -) T6 (S, 2, 45)	T2 (S, 2, 45) PO3 (PO, 1, -) PO4 (PO, 1, -) T3 (S, 2, 45) PO5 (PO, 1, -) T6 (S, 2, 45)
economie	R3 (S, 2, 45)	R3 (S, 2, 45)	-
Maatschappij- kunde	T1 (s, 3, 45) T2 (s, 3, 45) T3 (s, 2, 45)	T1 (s, 3, 45) T2 (s, 3, 45) T3 (s, 2, 45)	T1 (s, 3, 45) T2 (s, 3, 45) T3 (s, 2, 45)
natuurkunde	T1 (S, 1, 45) T3 (S, 1, 45) PO1 (PO, 1, 45) TW1 (S, 3, 45)	T1 (S, 1, 45) T3 (S, 1, 45) PO1 (PO, 1, 45) TW1 (S, 3, 45) HO1 (S, 1, 45)	T1 (S, 1, 45) T3 (S, 1, 45) PO1 (PO, 1, 45) TW1 (S, 3, 45) HO1 (S, 1, 45)
wiskunde	R8 (PO, 2, -)	R7 (PO, 2, -)	R8 (PO, 2, -)

Stages in klas 4

Onderdeel van het beroepsgerichte profielvak is een lintstage in klas 4. Deze stage begint in september van het vierde leerjaar en dient minimaal één week voor aanvang van het centrale examen te worden afgerond volgens de geldende normen van het desbetreffende schooljaar.

Voor het schooljaar 2022 – 2023 betekent dit dat de stage moet zijn afgerond voor 29 maart 2023. In zeer uitzonderlijke gevallen kan de directeur bepalen dat deze periode kan worden verlengd met ten hoogste 4 weken. De schoolexamenonderdelen die een onderdeel zijn van de stage moeten echter te allen tijde worden afgerond voor de eerder genoemde datum van 29 maart 2023.

In het schooljaar 2022 – 2023 gelden verder voor alle leerlingen in klas 4 van de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg de volgende eisen:

- Elke leerling loopt minimaal 20 dagen stage in de periode tot het CSPE
  - Bij het beroepsgerichte profielvak Economie & ondernemen gaat het om 2 stageperiodes. 12 dagen voor de kerstvakantie en 8 dagen na de kerstvakantie.
  - Bij het beroepsgerichte profielvak Horeca, bakkerij & recreatie gaat het om 2 stageperiodes. Periode 1 is bij het Friesland College. Periode 2 is bij een bedrijf.
  - Bij de beroepsgerichte profielvakken Bouwen, wonen & interieur, Mobiliteit & transport, Produceren, installeren en Zorg & welzijn is er 1 periode van september 2022 t/m 28 maart 2023
- Per dag loopt de leerling 6 tot 8 klokuren stage
- Bij ziekte wordt dit gemeld op school en bij het stagebedrijf. De ziektedag moet worden ingehaald

Voor leerlingen die het vierde leerjaar doubleren, leerlingen die een leerwerktraject volgen, leerlingen die instromen in klas 4 of leerlingen met een andere geldende reden (te bepalen door de directeur) kunnen afwijkende afspraken gemaakt worden rond deze stage.

**PROGRAMMA
VAN TOETSING
EN AFSLUITING (PTA)
ALGEMENE VAKKEN**

Comenius

CHRISTELIJKE SCHOLENGEMEENSCHAP

VMBO

**basisberoepsgericht
kaderberoepsgericht
gemengde leerweg**

leerjaar 2022 / 2023

Binnen CSG Comenius worden de volgende algemene vakken aangeboden:

Gemeenschappelijk deel:

Deze vakken volgt elke leerling¹

- Godsdienst en levensbeschouwelijke vorming (GLV)
- Nederlands
- Engels
- Maatschappijleer
- Lichamelijke opvoeding (LO)
- Culturele & Kunstzinnige vorming (CKV)
- Technologie & toepassing (T&T)*

profielvakken:

Economie & ondernemen

- Economie
- Keuze uit
  - Wiskunde
  - Duits***
  - Maatschappijkunde**

Horeca, bakkerij & recreatie

- Economie
- Keuze uit
  - Wiskunde
  - Duits***
  - Maatschappijkunde**

Technische profielvakken

- Wiskunde
- Natuur- en scheikunde 1
- Natuur- en scheikunde 2*

Zorg & welzijn

- Biologie
- Keuze uit
  - Wiskunde
  - Maatschappijkunde
  - Geschiedenis*

* alleen voor gl

** alleen voor bb

*** alleen voor kb

Keuzevakken BB/KB

Een leerling heeft de mogelijkheid om een extra vak te kiezen in het 3e leerjaar met een eventueel vervolg in het 4e leerjaar.

Eén van de volgende vakken mag hiervoor gekozen worden:

Extra examenvak

- Duits (alleen KBL)
- Wiskunde
- Maatschappijkunde

Keuzevakken GL

Een leerling volgt sowieso een extra vak in klas 3. En er is een mogelijkheid om in klas 3 een tweede extra vak te volgen. In klas 4 mag nog 1 extra vak gevolgd worden. Dit laatste is noodzakelijk voor het doorstroomrecht naar de havo.

Gebruikte afkortingen

S: schriftelijk

P: Praktische opdracht

ExE: exameneenheid (kerndoelen)

C: Cijfer

Code: code terug te vinden in magister

TW: toetsweek

SE: Schoolexamen

CSPE: Centraal Schriftelijk en Praktisch Eindexamen

CE: Centraal Eindexamen

H: handelingsdeel

M: mondelinge toets

4 PTA	2022/2023	Nederlands					Niveau	BBL4
--------------	------------------	-------------------	--	--	--	--	---------------	-------------

Afsluiting:

Weging slaag-zak regeling:

SE 1/2 deel en CE 1/2 deel

Periode	Eindtermen/deeltaken	Inhoud onderwijsprogramma	Toets vorm	Toets duur / deadline	Herkansbaar	Beoordeling	SE/CE	Weging	code
5	<p><i>De kandidaat kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -luister- en kijk- compenserende strategieën kiezen en hanteren -het doel van de maker van een tekst/programma aangeven -de belangrijkste elementen van een tekst weergeven, een oordeel geven en dit toelichten en instructie uitvoeren (K4). 	<p>Kijken en Luisteren</p> <p>Je bekijkt een documentaire en een deel van een film. Je beantwoordt de daarbij behorende vragen.</p> <p>Leerstof: -In de les aangeboden beeldmateriaal -hoofdstuk 1 t/m h4</p>	S	90	Nee	C	SE	2	K&L
5	<p><i>De kandidaat kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -leesstrategieën hanteren -compenserende strategieën kiezen en hanteren -functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen -een schrijfdoel van de auteur aangeven -een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen -het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven -een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten (K6) 	<p>Samenvatten</p> <p>Je schrijft aan de hand van vragen een samenvatting bij een tekst.</p> <p>Leerstof: aangeboden kopieën</p>	S	45	Ja	C	SE/CE	1	SAM

5	<p><i>De kandidaat kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -leesstrategieën hanteren -compenserende strategieën kiezen en hanteren -functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen -een schrijfdoel van de auteur aangeven -een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen -het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven -een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten (K6) 	<p>Toetsweek 1: Leesvaardigheid</p> <p>Je leest verschillende zakelijke teksten en beantwoordt de daarbij behorende vragen.</p> <p>Leerstof:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kopieën -hoofdstuk 1 t/m 4 	S	90	Ja*1	C	SE/CE	2	TW1_LEZ
6	<p><i>De kandidaat kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven -schrijfstrategieën hanteren -compenserende strategieën kiezen en hanteren -het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen -het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek -conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik -elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven -concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar (K7) 	<p>Schrijfvaardigheid</p> <p>Zakelijke brief</p> <p>Je schrijft een zakelijke brief.</p> <p>Leerstof:</p> <ul style="list-style-type: none"> -hoofdstuk 3 -kopieën 	S	45	Ja	C	SE/CE	1	ZBRF

6	<p><i>De kandidaat kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -verschillende soorten fictiewerken herkennen -de situatie en het denken en handelen van de personages in het fictiewerk beschrijven -de relatie tussen het fictiewerk en de werkelijkheid toelichten -kenmerken van fictie in het fictiewerk aanwijzen -een persoonlijke reactie geven op een fictiewerk en deze toelichten met voorbeelden uit het werk (K8) 	<p>Fictie: lezen</p> <p>Je hebt een (jeugd)boek van voldoende omvang gelezen.</p> <p>*De leerling schrijft een recensie over het gelezen boek.</p>	H	maart	Nee	V/G	SE	V/G	LEZ
6	<p><i>De kandidaat:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -kan de woordraadstrategieën toepassen -kent de betekenis van woorden van een aangereikte woordenlijst -kan de betekenis van woorden afleiden uit een zin/tekst 	<p>Woordenschat</p> <p>Leerstof:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kopieën woordenlijst 1 t/m 4 -hoofdstuk 1 t/m 4 	S	45	Nee	C	SE	2	WO
6	<p><i>De kandidaat kan:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van het schrijven -schrijfstrategieën hanteren -compenserende strategieën kiezen en hanteren -het schrijfdoel in teksten tot uitdrukking brengen -het schrijfdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten lezerspubliek -conventies hanteren met betrekking tot schriftelijk taalgebruik 	<p>Toetsweek 2: Schrijfvaardigheid</p> <p>Artikel schrijven</p> <p>Je schrijft een artikel.</p> <p>Leerstof:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kopieën 	S	45	Ja*1	C	SE/CE	2	TW2_ART

	-elektronische hulpmiddelen gebruiken bij het schrijven -concepten van de tekst herschrijven op basis van geleverd commentaar (K7)								
7	<i>De kandidaat kan:</i> -relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van de spreek- en gesprekssituatie -strategieën hanteren ten behoeve van de spreek- en gesprekssituatie -compenserende strategieën kiezen en hanteren -het spreek-/luisterdoel in de situatie tot uitdrukking brengen -het spreek-/luisterdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten publiek -het spreekdoel van anderen herkennen en de reacties van anderen inschatten in spreek- en gesprekssituaties -taalvarianten herkennen en daar adequaat op inspelen (K5)	Beroepsvoorbereiding: Gespreksvaardigheid Je voert een intakegesprek. Leerstof: -kopieën -hoofdstuk 1 t/m 4	M	45	Nee	V/G	SE	V	BVBG
7	<i>De kandidaat kan:</i> -leesstrategieën hanteren -compenserende strategieën kiezen en hanteren -functie van beeld en opmaak in een tekst herkennen -een schrijfdoel van de auteur aangeven -een tekst indelen in betekenisvolle eenheden en de relaties tussen die eenheden benoemen	Leesdossier 2 Je hebt diverse soorten teksten gelezen en verzameld in een dossier en voorzien van een analyse. Leerstof: -kopieën	H	1 april	Nee	V/G	SE	V/G	NONF

	-het hoofdonderwerp en de hoofdgedachte van een tekst aangeven en een samenvatting geven -een oordeel geven over de tekst en dit oordeel toelichten (K6)	Voorbeeldteksten: - Zoekend lezentekst - Informatieve tekst - Amuserende tekst - Activerende tekst - Overtuigende tekst							
7	<i>De kandidaat:</i> -kan de taalverzorgingsregels op niveau 2F (spelling en leestekens) toepassen	Taalverzorging Leerstof: -hoofdstuk 1 t/m 4	S	45	Nee	C	SE	2	TVZ

Regels m.b.t. herkansen, inhalen en inleveren

Herkansingen:

voor de toetsweektoets (1*) geldt de daarvoor vastgestelde regeling.

De toetsen die herkanst mogen worden, worden op dezelfde wijze getoetst als de eerste toets. De herkansingen vinden uiterlijk plaats in periode 7.

Bij te laat inleveren krijgt de leerling nog eenmaal een kans om het op de gegeven datum van de docent in te leveren. Mocht de leerling het werk nog niet ingeleverd hebben, dan wordt er melding gedaan bij de examencommissie.

Berekening cijfer schoolexamen:

$(SE \text{ klas } 3 \times 7) + K\&Lx2 + SAM + TW1\_LEZx2 + ZBRF + WOx2 + TW2\_ARTx2 / 17 = SE \text{ eindcijfer}$

4PTA 2022/2023	Duits	Basis
--------------------------	--------------	--------------

Afsluiting: Keuzevak leerjaar 4 voor profiel E&O en HBR. Weging slaag-zak regeling:

Als extra vak bij PIE, BWI, M&T en ZW SE 1/2 deel en CE 1/2 deel

Periode	leerstofomschrijving	toets vorm	Herk*	Exe**	SE/CE	Tijdsduur	Beoordeling	weging	code
4/5	Spreekvaardigheidsoopdracht	M	Nee	MVT/b/2/3/4	SE	15min	C	1	MPTA2
TW1	Examentekst KB	S	Ja	MVT/b/2/3/4	CE SE	90min	C	1	LPTA2
6/7	Eindtoets Examenvoorbereiding	S	Ja	MVT/b/4/5/6/7	CE SE	45 min	C	1	EEV 1
TW2	Kijk/Luistertoets Cito KB	S	Nee	MVT/b/3/5	CE/SE	90min	C	1	KLPTA2
PO1	Schrijfoopdracht: mail	PO	Ja	MVT/b/1/2/3/4/7	SE	Einde P2	C	1	PO1

Je mag aan het einde van periode 6 één onderdeel van een dossier van periode 5/6 of de Examentekst uit het PTA herkansen. Aan het einde van periode 7 mag je één onderdeel van een dossier of de Eindtoets Examenvoorbereiding uit het PTA herkansen.

De kijk – en luistertoetsen en de spreekvaardigheidstoets uit het PTA mogen niet herkanst worden.

** Exameneenheden:

- MVT/b/1 Oriëntatie op leren en werken
- MVT/b/2 Basisvaardigheden
- MVT/b/3 Leervaardigheden in de moderne vreemde talen
- MVT/b/4 Leesvaardigheid
- MVT/b/5 Luister- en kijkvaardigheid
- MVT/b/6 Gespreksvaardigheid
- MVT/b/7 Schrijfvaardigheid

PTA Nask1	Basis Beroepsgerichte Leerweg klas 4 (schooljaar 2022-2023)					
Periode	Eindterm/deeltaken	Inhoud onderwijsprogramma	Toets vorm, duur en code	Beoordeling	Herkansing Ja/Nee	Weging
Leerjaar 4	NASK1/K/1 Oriëntatie op leren werken Oriënteren op het belang van natuurkunde en natuurkundige technieken in de eigen beroepsopleiding, in de eigen toekomst en in de maatschappij.	Is verweven in het onderwijsprogramma.				
Leerjaar 4	NASK1/K/2 Basisvaardigheden Basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken, experimenteren en informatie verwerven en verwerken.	Is verweven in het onderwijsprogramma.				
Leerjaar 4	NASK1/K/3 Leervaardigheden Strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen en het vermogen natuurkundige vaktaal te communiceren en onderzoek te doen.	Is verweven in het onderwijsprogramma.				
Periode 5	NASK1/K/9 Kracht en veiligheid Snelheid, versnellen en vertragen. Veilig rijden (reactie en stopafstand, remweg). Kracht en druk. Veilig onderweg (traagheid, veiligheidsmaatregelen auto).	Bestuderen hoofdstuk 6.3 (herhaling lesstof leerjaar 3) en 10 van het leerwerkboek PULSAR 4 VMBO-BK	Schriftelijk, 45 minuten, TW2	Cijfer 1-10	Ja	3
Periode 6	NASK1/K/8 Geluid De eigenschappen van geluid toepassen en de gevolgen van geluidshinder en de beperking van geluidshinder toelichten.	Bestuderen hoofdstuk 9 van het leerwerkboek PULSAR 4 VMBO-BK. Demonstraties van geluidsproeven	Schriftelijk, 45 minuten, T4	Cijfer 1-10	Ja	2
Periode 7	NASK1/K/5 Elektrische energie Magnetisme, de stroom beïnvloeden (batterij, transformator, diode, LED, transistor en condensator). Spelen met weerstand (NTC, regelbare weerstand, LDR, . Elektromagnetisme (hoe maak je elektriciteit, microfoon en luidspreker).	Bestuderen hoofdstuk 6.2 (herhaling lesstof leerjaar 3) en 8 van het leerwerkboek PULSAR 4 VMBO-BK. Demonstraties van (elektro)magnetisme, schakelaars en weerstanden.	Schriftelijk, 45 minuten, TW3	Cijfer 1-10	Ja	3
Periode 7	NASK1/K/6 Verbranden en verwarmen Het proces van verbranden beschrijven en de verspreiding en isolatie van warmte verklaren en toepassen. Broeikaseffect, fossiele brandstoffen en elektriciteit opwekken.	Bestuderen hoofdstuk 7 van het leerwerkboek PULSAR 4 VMBO-BK	Schriftelijk, 45 minuten, T5	Cijfer 1-10	Ja	1
Periode 7	NASK1/K/2/3/6 Tsjernobyl Hoe, wat, waar en wanneer	Bekijken van de documentaire over de kernramp in Tsjernobyl	Werkstuk, nader te bepalen, HO	1-10	Nee	1

Berekening cijfer schoolexamen

: Cijfer = $(2*T1 + 1*T2 + 3*TW1 + 2*T3 + 3*PSO + 3*TW2 + 2*T4 + 3*TW3 + T5 + HO)/21$

Volgende exameneenheden worden ook in het centraal examen getoetst : Nask1/K/3/5/8/9

Opmerking: De leerling mag 1 T-toets schriftelijk herkansen. Hiervoor moeten aanvullende opdrachten worden gedaan. Worden die opdrachten niet gedaan, dan heeft de leerling geen recht op een schriftelijke herkansing. De toets gemaakt in de toets week (TW) mag herkanst worden, daar geldt echter het examenreglement voor. Bij geoorloofd verzuim moet(en) de toets(en) de volgende periode zijn ingehaald maar uiterlijk in periode 7. Om aan het centraal examen mee te kunnen doen moet het hierboven vermelde PTA volledig zijn afgerond.

4PTA 2022/2023	Wiskunde	BBL
--------------------------	-----------------	------------

Afsluiting:

Verplicht profielvak: Techniek
Keuzevak: Z&W, E&O, HBR
Het centraal examen wordt digitaal afgenomen

Weging slaag-zak regeling:

SE 1/2 deel en CE 1/2 deel

Periode	Leerstofomschrijving	Hoofdstuk	Toets vorm	Herk.	Exameneenheden	Beoordeling	SE/CE	Weging	Code
1	Rekenen	1	S	Ja*	K 3,4	C	CE	2	R1
	Verbanden	2	S	Ja*	K 1,6	C	CE	2	R2
	TW1 Rekenen en verbanden	1 + 2	S	Ja*	K 1,3,4,6	C	CE	4	TW1
	Meetkunde	3	S	Ja*	K 4	C	CE	2	R3
	Rekenen, meten en schatten	5	S	Ja*	K 5,6	C	CE	2	R4
2	TW2 Meetkunde, rekenen, meten en schatten	3 + 5	S	Ja*	K 4,5,6	C	CE	4	TW2
	Vlakke figuren	6	S	Ja*	K 6	C	CE	2	R5
	Verbanden	7	S	Ja*	K 2,4	C	CE	2	R6
	Ruimtemeetkunde	8	S	Ja*	K 6	C	CE	2	R7

Opmerkingen:

* De leerling mag één R-toets per periode herkansen. De herkansing is een schriftelijke toets en wordt aan het einde van de periode afgenomen.

4PTA	2022/2023	Vak Lichamelijke Opvoeding	Niveau VMBO BB/BK/GL
------	-----------	----------------------------	-------------------------

Afsluiting:

Weging slaag-zak regeling:

Periode	Eindtermen/deeltaken	Inhoud onderwijsprogramma	Toets vorm	Herkans- baar	Beoordeling	SE/CE	Weging	code
1	LO1/K/1 Persoonsvorming: Oriëntatie op leren en werken De kandidaat kan het belang van bewegen en sport binnen de eigen loopbaan en in de maatschappij verwoorden.	Persoonsvorming: Oriëntatie op leren en werken Toernooivormen. Spel en atletiek. De leerling laat in bepaalde mate zien een actieve leerhouding te hebben tijdens de les. Wil de stof graag weten of snappen. De cognitieve spanning is positief meer dan aanwezig	P	Ja	O.V.G	SE	1	L05
2	LO1/K/6/5 Persoonsvorming: omgaan met verschillen. De kandidaat kan alleen of samen met anderen één van de aangeboden vormen van bewegen op muziek en turnen uitvoeren.	Persoonsvorming: omgaan met verschillen. Turnen en bewegen op muziek.	P	Ja	O,V,G	SE	1	L06

		De leerling laat in bepaalde mate zien rekening te houden met de verschillen van medeleerlingen in cultuur, afkomst, karakter, gedrag, mening etc.						
3	LO1/K/3/9 Groepsvorming: Coachen in een Veilig leerklimaat. De kandidaat ontwikkelt zich ten aanzien van een aantal vaardigheden in bewegen en sport die bijdragen tot de ontwikkeling van de eigen leerkansen, daarnaast ontwikkelt de kandidaat zich ten aanzien van (actuele) vaardigheden in bewegen en sport.	Groepsvorming: Actuele Bewegingsactiviteiten: Klimmen en fitness. De leerling laat in bepaalde mate zien hoe feedback te ontvangen, te delen en te accepteren.	P	Ja	O,V,G	SE	1	LO7

Regels m.b.t. herkansen, inhalen en inleveren

Om een beoordeling te mogen ontvangen is een vereiste dat de leerlingen 70% van de lessen aanwezig zijn geweest. Mochten zij hieraan niet voldoen dan wordt er in de desbetreffende periode de mogelijkheid tot inhalen geboden.

Herkansing aan het eind van de periode door middel van een theoretische opdracht. De theoretische opdracht dient binnen twee weken na de sluiting van de periode ingeleverd te worden bij de desbetreffende l.o. docent

Bij elk onderdeel wordt bij de start van de periode een nulmeting gedaan. Vervolgens wordt aan het eind van de periode gekeken naar de groei die een leerling heeft laten zien. Op basis van de groei wordt een beoordeling gegeven.

4PTA 2022/2023	Biologie	Niveau BBL
-----------------------	-----------------	-------------------

Afsluiting:

Verplicht profielvak Zorg&Welzijn, Basis 3 en Basis 4

Weging slaag-zak regeling:

SE 1-2 deel en CE 1-2 deel

Periode	Eindtermen / deeltaken	Inhoud onderwijsprogramma	Toets vorm	Toetsduur / deadline	Herkansbaar	Beoordeling	SE/CE	Weging	code
5-7	BI/K/4, BI/K/6, BI/K/9	Toets H7: Ademen (7.1 t/m 7.4)	S	45 min	Ja	Cijfer	CE/SE	2	T5
5-7	BI/K/4, BI/K/6, BI/K/9	Toets H8: Eten (8.1 t/m 8.5)	S	90 min	Ja	Cijfer	CE/SE	2	TW2
5-7	BI/K/3	Praktische opdracht: Handelingen	P	31-3-2023	Nee	Cijfer	CE/SE	2	HO1
5-7	BI/K/9	Toets H9: Bloed (9.1 t/m 9.4)	S	45 min	Ja	Cijfer	CE/SE	2	T6
5-7	BI/K/6, BI/K/12	Toets H10: Voortplanting (10.1 t/m 10.5)	S	90 min	Ja	Cijfer	CE/SE	2	TW3

Toetsen:

Toetsen moeten worden gemaakt op het tijdstip dat door de docent wordt opgegeven in Magister (Me). Wanneer een toets niet op het desbetreffende tijdstip wordt gemaakt plant de kandidaat samen met de docent binnen 4 weken een nieuw tijdstip in om de gemiste toets in te halen. Wanneer een toets niet is gemaakt voor het einde van de laatste periode van klas 4, van het betreffende schooljaar, voldoet de kandidaat niet aan het PTA.

Praktische opdrachten:

Praktische opdrachten moeten worden ingeleverd op het tijdstip dat door de docent wordt opgegeven in Magister (Me). Wanneer een praktische opdracht niet voor of op het desbetreffende tijdstip wordt ingeleverd vindt er aftrek van punten op het cijfer plaats; minimaal 1 punt per week. Wanneer een praktische opdracht niet is ingeleverd voor het einde van de laatste periode van klas 4, van het betreffende schooljaar, voldoet de kandidaat niet aan het PTA.

Herkansing:

Van de toetsen mag 1 toets worden herkanst. Hiervoor wordt een herkansingstoets gemaakt (met uitzondering van de TW2 en TW3, zie examenreglement). De herkansing vindt plaats in de laatste periode van klas 4 van het betreffende schooljaar.

Eindexamen:

Alle onderdelen van dit PTA moeten zijn afgerond voordat aan het CE van beroepsgerichte profielvak Biologie kan worden begonnen.

Berekening cijfer schoolexamen:

$$\frac{((T5 \times 2) + (TW2 \times 2) + (HO1 \times 2) + (T6 \times 2) + (TW3 \times 2))}{10}$$

4BBL PTA	Periode 2022/2023			PTA <i>Economie</i>		Leerweg: Basisberoeps				
Periode	Inhoud onderwijsprogramma	Eindtermen	SE/CE	Toetsvor m	Toetsd uur	Herkansin g	Weging	Beoord eling	Code	
5/6	Toets Hoofdstuk 1, Boek 4A <i>Werken voor de winst</i>	Basisvaardigheden en leervaardigheden in het vak economie. Arbeid en productie. Arbeid en bedrijfsleven.	CE	S	45	Ja	2	Cijfer	R1	
6	Toets Hoofdstuk 4 en hoofdstuk 5, Boek 4B <i>Nederland en de wereld Samen in de wereld</i>	Basisvaardigheden en leervaardigheden in het vak economie. Inzicht verkrijgen in internationale economische betrekkingen zoals Nederland als open economie, de Europese Unie, ontwikkelingsproblematiek en dit inzicht toepassen	CE	S	90	Ja	3	Cijfer	R2	
567	Project milieu: <ul style="list-style-type: none"> • Milieu en consumptie • Milieu en productie • Milieu en buitenland 	Basisvaardigheden en leervaardigheden in het vak economie. Consumptie en consumptie en organisaties. Natuur en milieu. Arbeid en productie. Arbeid en bedrijfsleven. Overheid en bestuur. En internationale betrekkingen	SE/CE	PO	Einde P7	Nee	2	Cijfer	P1	
	Toetsweek 1:	Basisvaardigheden en leervaardigheden in het		S		Ja*	3		TW1	

	Hoofdstuk 2 en 3 Boek 3A	vak economie. Consumptie en consumptie en organisaties	CE		90			Cijfer	
	Toetsweek 2: Hoofdstuk 2 en 3 boek 4A	Basisvaardigheden en leervaardigheden in het vak economie. Arbeid en productie. Arbeid en bedrijfsleven.	CE	S	90	Ja*	3	Cijfer	TW2
8	CE digitaal <ul style="list-style-type: none"> • Leervaardigheden in het vak • Consumptie • Productie • Internationale ontwikkelingen 								
			Overige bepalingen						
			Herkansing: <i>Bij elke hoofdstuk- en toetsweektoets worden ook de rekenvaardigheden gevraagd. De leerling mag één R-toets herkansen. Deze herkansing vindt plaats in periode 4. De herkansing is een schriftelijke toets. De praktische opdrachten kan (kunnen) bestaan uit 1 of meer opdrachten en dienen in dezelfde periode waarin ze gemaakt worden ingeleverd te worden.</i>						

PTA / toetswijzer 2022/2023

Basis 4

	Soort toets	SE/CE	Eind termen	Toets vorm	Herkans baar	weging	code
1	Repetitie 1 <ul style="list-style-type: none"> • Woordjes tekstboek pagina 17/18 • Stones 1 & 2 / tekstboek pagina 10 & 14 • Grammatica1 & 2 tekstboek pagina 11 & 15 	SE	MVT/K/2/3	S	Ja	3	H1
2	Repetitie 2 <ul style="list-style-type: none"> • Woordjes tekstboek pagina 29/30 • Stones 3 & 4 / tekstboek pagina 22 & 26 • Grammatica 3 & 4 tekstboek pagina 23 en 27 	SE	MVT/K/2/3	S	Ja	3	H2
3	Mondeling (toetsweek 1)	SE	MVT/K/1/2/6	M	Nee	2	M
4	Brieftoets <ul style="list-style-type: none"> • Sollicitatiebrief schrijven. • Leren en oefenen hoofdstuk 3 (Stone 5 en 6 pagina 34 en 36) en handout met voorbeeldbrief, conventies en oefenzinnen. 	SE	MVT/K/7	S	Ja	3	S
5	Repetitie 3 <ul style="list-style-type: none"> • Woordjes tekstboek pagina 41/42 • Stones 5 & 6 / tekstboek pagina 34 & 36 • Grammatica tekstboek pagina 35 en 37 	SE	MVT/K/2/3	S	Ja	3	H4
6	Leestoets (toetsweek 2)	SE	MVT/K/4	S	Ja	3	L
7	Repetitie 5 <ul style="list-style-type: none"> • Woordjes tekstboek pagina 95/96 • Stones 9 & 10 / tekstboek pagina 88 & 92 • Grammatica 9 & 10 tekstboek pagina 89 & 93 	SE	MVT/K/2/3	S	Ja	3	H5
8	Kijkluistertoets	SE	MVT/K/5	S	Nee	3	KL
9	Woordentoets (handout)	SE	MVT/K/3	S	ja	3	W

- Na de toetsweek kan de leerling 1 toets herkansen. Aan het einde van het schooljaar mag de leerling ook 1 toets kiezen om te herkansen. Het mondeling en de kijk/luister toets mogen niet herkanst worden.

4 PTA	2022/2023	maatschappijkunde	Niveau	BBL
--------------	------------------	--------------------------	---------------	------------

Afsluiting:

Als
gekozen/verplicht profielvak
Afsluiting in leerjaar 4

**Weging slaag-zak
regeling:**

SE 1/2 deel en CE 1/2 deel

Periode	Eindtermen/deeltaken	Inhoud onderwijsprogramma	Toets vorm	Toets duur	Herkans -baar	Beoor deling	SE/CE	Weging	Code
5	MK/K/8 Criminaliteit en rechtsstaat De kandidaat kan: <ul style="list-style-type: none"> De rol van overheidsorganen ter bestrijding van criminaliteit aangeven en verschillende beleidsmaatregelen onderscheiden; De doelen van straffen en maatregelen onderscheiden. 	Criminaliteit	S	45 min	Ja*	C	SE/CE	3	T1
		Criminaliteit	S	45 min	Ja*	C	SE/CE	3	T2
6	MK/K/4 Politiek en beleid De kandidaat kan: <ul style="list-style-type: none"> Nederland typeren als een parlementaire democratie in een rechtsstaat; Van politieke partijen en stromingen standpunten en de uitgangspunten noemen en herkennen. 	Politiek	S	45 min	Ja*	C	SE/CE	3	T3

7	MK/K/4 Politiek en beleid <ul style="list-style-type: none"> • Uitleggen op welke wijze overheidsbeleid tot stand komt, de invloed van de Europese Unie; daarin herkennen en noemen/herkennen hoe Europese besluiten tot stand komen; • Mogelijkheden beschrijven die individuele burgers en belangen- of pressiegroepen hebben om de politieke besluitvorming te beïnvloeden; 	Politiek	S	45 min	Ja*	C	SE/CE	3	T4
		Politiek	S	45 min	Nee*	C	SE/CE	3	T5
	MK/K/3 Leervaardigheden De kandidaat kan strategische vaardigheden toepassen die bijdragen tot: <ul style="list-style-type: none"> • Informatie verwerven en daarbij gebruik maken van verschillende informatiebronnen; • Zelf verzamelde of aangereikte informatie over maatschappelijke verschijnselen/vraagstukken verwerken en interpreteren op basis van vakinhoudelijke kennis; • De principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijkunde herkennen in een tekst over een maatschappelijk vraagstuk of verschijnsel; • Een standpunt innemen met betrekking tot een concreet maatschappelijk vraagstuk en hier argumenten voor geven. 								
8	CE digitaal								

Herkansing: Van de toetsen mag 1 toets worden herkanst. Hiervoor wordt een herkansingstoets gemaakt. De herkansing vindt plaats in de laatste periode van het betreffende schooljaar.

2022-2024

PTA Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding (LOB)

Leerweg: BBL, KBL+GL

Periode	Eindtermen	Inhoud onderwijsprogramma	Toets- vorm	Herkansing ja / nee	Mag. code
1234	Werken aan loopbaancompetenties klas 3	De leerling maakt de door de mentor opgegeven opdrachten in Qompas van klas 3	HO	*	QP3
567	Werken aan loopbaancompetenties klas 4	De leerling maakt de door de mentor opgegeven opdrachten in Qompas van klas 4	HO	*	QP4
4	Beroeps Oriënterende stage	De leerling loopt een stage buiten de school die qua tijd en dagen voldoet aan de met school gemaakte afspraken. De leerling maakt hierbij de opgegeven opdrachten.	HO	*	BOS
1234	Loopbaangesprek klas 3	De leerling voert in klas 3 ten minste 2 loopbaangesprekken met een docent of coach en maakt daarvan een verslag in Qompas	HO	*	LB3
567	Loopbaangesprek klas 4	De leerling voert in klas 4 ten minste 2 loopbaangesprekken met een docent of coach en maakt daarvan een verslag in Qompas	HO	*	LB4
7	Loopbaandossier	De leerling maakt vanuit Qompas zijn loopbaandossier compleet en levert deze in bij de mentor	HO	*	LBD
1 t/m 6	Bezoek open dag	In klas 3 of 4 bezoekt de leerling minstens 1 open dag op het MBO en maakt hiervan een reflectie in Qompas.	HO	*	OD
567	Meeloopdag	In klas 4 neemt de leerling deel aan minstens 1 meeloopdag op het MBO en maakt hiervan een reflectie in Qompas	HO	*	MD
1 t/m 6	Beroepsoriëntatie Kerndeel c2	In klas 3 of 4 bezoekt de leerling minstens 1 keer een extra activiteit, niet zijnde een open dag of meeloopdag, en maakt hiervan een reflectie in Qompas	HO	*	BO

Berekening eindcijfer schoolexamen: niet van toepassing.

* Alle onderdelen van loopbaanleren dienen te worden gemaakt. Elk onderdeel kan opnieuw worden gemaakt totdat dit deel met minimaal een 'V' is beoordeeld

PROGRAMMA
voor
TOETSING
en
AFSLUITING

Beroepsgerichte vakken

VMBO beroepsgericht leerjaar 3 en 4,

Binnen CSG Comenius worden de volgende beroepsgerichte profielvakken aangeboden:

Dienstverlenende profielvakken

- Z&W (Zorg & welzijn)
- E&O (Economie & ondernemen)
- HBR (Horeca, bakkerij & recreatie)

Technische profielvakken

- PIE (Produceren, installeren & energie)
- BWI (Bouwen, wonen & interieur)
- M&T (Mobiliteit & transport)

Voor de Basis- en kaderberoepsgerichte leerweg

Voor elk **beroepsgericht profielvak** worden in 2 leerjaren **4 modules** gevolgd. Deze modules zijn voor alle leerlingen gelijk. Het beroepsgerichte profielvak wordt afgesloten met een schooexamen én een **centraal schriftelijk en praktisch eindexamen (CSPE)**.

Daarnaast zijn er 4 zogenaamde **beroepsgerichte keuzevakken**.

De cijfers van de 4 keuzevakken worden voor de slaag- zakregeling gemiddeld tot één eindcijfer. Dit heet het **combinatiecijfer**.

Op het rapport komen voor elk profiel 5 praktijkcijfers te staan.

1x het gemiddelde cijfer van het beroepsgerichte profielvak

4x het gemiddelde cijfer van de keuzevakken

Schematisch

Op deze eindcijfers is de slaag- zak regeling van toepassing.

Voor de Gemengde leerweg

Voor elk **beroepsgericht profielvak** worden in 2 leerjaren **2 modules** gevolgd. Deze modules zijn voor alle leerlingen gelijk. Het beroepsgerichte profielvak wordt afgesloten met een schoolexamen én een **centraal schriftelijk en praktisch eindexamen (CSPE)**.

Daarnaast zijn er 2 zogenaamde **beroepsgerichte keuzevakken**.

De cijfers van het schoolexamen en het CSPE én de keuzevakken worden voor de slaag- zakregeling gemiddeld tot één eindcijfer. Dit heet het **combinatiecijfer**.

Op het rapport komen voor elk profiel 3 praktijkcijfers te staan.

1x het gemiddelde cijfer van het beroepsgerichte profielvak

2x het gemiddelde cijfer van de keuzevakken

Schematisch

Op deze eindcijfers is de slaag- zak regeling van toepassing.

Berekening SE-cijfer (BBKBGL)

Een schoolexamencijfer van een module danwel een beroepsgericht keuzevak wordt als volgt berekend:

$$\frac{(<SE-ONDERDEEL> \times <WEGING>) + (<SE-ONDERDEEL> \times <WEGING>)}{<WEGING \text{ TOTAAL}>} = \text{CIJFER SE}$$

Wanneer een module wordt gevolgd als onderdeel van het beroepsgerichte profielvak, telt het cijfer van dit onderdeel voor een gelijk deel mee in het SE-cijfer van dit beroepsgerichte profielvak.

Het eindcijfer van een beroepsgericht keuzevak telt voor een gelijk deel mee in het **combinatiecijfer**. Bij 4 afgeronde keuzevakken is dat bijvoorbeeld 25%.

Loopbaandossier

Elke leerling dient voor het behalen van het diploma een loopbaandossier samen te stellen volgens het bijgevoegde PTA Loopbaanleren.

Gebruikte afkortingen

S: schriftelijk

P(O): Praktische opdracht

ExE: exameneenheid (kerndoelen)

C: Cijfer

Code: code terug te vinden in
magister

SE: Schoolexamen

CSPE: Centraal Schriftelijk en
Praktisch Eindexamen

CE: Centraal Eindexamen

H(O): handelingsdeel

4 PTA 2022/2023	SVH Horecatalent HBR Module 5 Gastheerschap Specialisatie	BBL/KBL
----------------------------	--	----------------

Periode	Inhoud onderwijsprogramma	Toets vorm	Herkansing Ja/ nee	Eindtermen	Magister code	Weging
5	Gastheerschap Specialisatie blok	S	JA	K/HBR/1.1 In een meer complexe praktijkomgeving service en advies verlenen aan diverse typen gasten, omgaan met gedifferentieerde vragen en de bijbehorende serveertechnieken uitvoeren.	HBRP5S	2
5 t/m 7	Praktische opdracht:	PO	NEE		HBRP5P	1

4 PTA 2022/2023	SVH Horecatalent HBR Module 6 Bakkerij Specialisatie	BBL/KBL
----------------------------	---	----------------

Periode	Inhoud onderwijsprogramma	Toets vorm	Herkansing Ja/ nee	Eindtermen	Magister code	Weging
6	Bakkerij Specialisatie Blok	S	JA	K/HBR/2.1 Deeltaak: een bijdrage leveren aan het beheren van brood- en banketspecialiteiten. K/HBR/2.2 Een bijdrage leveren aan het vervaardigen van brood- en banketspecialiteiten, zoals:	HBRP6S	2
5 t/m 7	Praktische opdracht:	PO	NEE		HBRP6P	1

4 PTA 2022/2023	SVH Horecatalent HBR Module 7 Keuken specialisatie	BBL/KBL
----------------------------	---	----------------

Periode	Inhoud onderwijsprogramma	Toets vorm	Herkansing Ja/ nee	Eindtermen	Magister code	Weging
7	Keuken Specialisatie blok	S	JA	K/HBR/3.1 een bijdrage leveren aan het beheren van horecaproducten. K/HBR/3.2 Gerechten bereiden en doorgeven in een meer complexe situatie.	HBRP7S	2
5 t/m 7	Praktische opdracht:	PO	NEE		HBRP7P	1

Berekening eindcijfer: Theoretische periode toetsen tellen 2 maal mee

Gebruikte methode: SVH Horecatalent VMBO

Weging slaag-zak regeling: SE ½ deel en CE ½ deel

Opmerkingen: De leerling mag in per periode de theoretische eindtoets 1 maal herhalen

Praktische opdracht:

Praktische opdracht moeten worden ingeleverd op het tijdstip dat dit door de docent wordt opgegeven in SVH Horecatalent

Wanneer een praktische opdracht niet op tijd wordt ingeleverd behaald de kandidaat de punten die hiervoor zijn gesteld in het beoordelingsschema niet.

Wanneer een praktische opdracht niet is ingeleverd voor het einde van de laatste periode van het betreffende leerjaar, voldoet de leerling niet aan het PTA.

Herkansing:

Periode toets mag 1 maal herkanst worden per periode.